

Justyna Klobukowska

Spółecznie odpowiedzialne inwestowanie na rynku europejskim

SOCIALLY RESPONSIBLE INVESTING ON EUROPEAN MARKET

Celem niniejszego artykułu jest scharakteryzowanie społecznie odpowiedzialnego inwestowania na rynku europejskim. Zastosowano następujące metody badawcze: studia literatury polskiej i światowej oraz analizę danych statystycznych, których źródłem były publikacje Eurosif oraz Novetic.

W pierwszej części artykułu omówiono definicje oraz główne strategie inwestycyjne SRI. Z analizy wynika, że literatura dostarcza wielu wyjaśnień terminu „SRI”. Inwestowanie społecznie odpowiedzialne to przede wszystkim takie, w którym podczas podejmowania decyzji inwestycyjnych uwzględnia się kryteria środowiskowe, społeczne oraz związane z ładem korporacyjnym.

W części drugiej zaprezentowano otoczenie instytucjonalne rynku SRI w Europie. Unia Europejska oraz Eurosif odgrywają znaczącą rolę w promowaniu idei społecznie odpowiedzialnego inwestowania w Europie oraz wspieraniu rozwoju tego segmentu rynku finansowego. Nieodłączną częścią opracowania są dane statystyczne dotyczące rynku SRI. Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że europejski rynek SRI w Europie ma potencjał wzrostu, a Europa może stać się światowym liderem społecznie odpowiedzialnego inwestowania w długim okresie.

Słowa kluczowe: SRI, społecznie odpowiedzialne inwestowanie, Europa

Wprowadzenie

Początków społecznie odpowiedzialnego inwestowania (ang. *Socially Responsible Investments*, SRI) upatruje się w przekazach religijnych, które najczęściej zakazywały swoim grupom wyznaniowym wspieranie kapitałem takich branż, jak alkoholowa, tytoniowa, hazardowa. Dziś te branże również są wykluczane w procesie inwestycyjnym, co stanowi jedną ze strategii inwestowania według zasad społecznie odpowiedzialnego inwestowania. Zastanawiające jest czy mamy do czynienia ze wznową znaczenia tych wartości czy też tkwiły one dotychczas głęboko zapomniane, a teraz szeroka ogólnoswiatowa oferta finansowych produktów społecznie odpowiedzialnych rozbudziła potrzebę uzewnętrznienia poglądów i wyznawanych wartości w możliwości wyboru tej metody inwestowania.

Europa to kontynent o głębokich korzeniach religii chrześcijańskiej, współcześnie mozaika wyznań i kultur, często wzajemnie się przenikających. Ta różnorodność stanowi bodziec do postawienia za cel artykułu scharakteryzowanie społecznie odpowiedzialnego inwestowania na tym obszarze geograficznym, gdyż tkwi w nim ogromny potencjał rozwoju SRI. Poczynając od zdefiniowania SRI, przedstawienia głównych strategii inwestycyjnych, a na prezentacji otoczenia

instytucjonalnego rynku społecznie odpowiedzialnych inwestycji w Europie kończą, poprowadzona zostanie niniejsza analiza. Charakterystykę teoretyczną uzupełnią będą statystyki europejskiego rynku inwestowania społecznie odpowiedzialnego.

Podczas przygotowywania artykułu zastosowano następujące metody badawcze: studia literatury polskiej i światowej na temat SRI oraz analizę danych statystycznych renomowanych międzynarodowych instytucji finansowych.

Spolecznie odpowiedzialne inwestowanie na rynku europejskim – warstwa teoretyczna

Pojęcie SRI

Akronim SRI, jak zostanie to przedstawione w poniższych definicjach jest rozszyfrowywany w dwójnasób. Jako *Sustainable and Responsible Investing* (zrównoważone i odpowiedzialne inwestycje) lub *Socially Responsible Investing* (społecznie odpowiedzialne inwestycje). Trudność w jednoznacznym zdefiniowaniu tego nurtu inwestycyjnego wynika z wielości kierunków i kryteriów, które funkcjonują na światowych rynkach finansowych, takie jak etyczne inwestycje, zielone inwestycje, zrównoważone inwestycje, które w praktyce włączane są do grona SRI w szerokim rozumieniu. Dla klarowności przekazu przedstawione zostaną trzy wybrane definicje, które funkcjonują w terminologii na europejskim rynku inwestycji społecznie odpowiedzialnych. Ich główną wyróżnikiem jest fakt, iż inwestycje SRI w warstwie teoretycznej różnią się od tradycyjnego rozumienia pojęcia inwestowania, obok wymogu osiągania wymiernych zysków finansowych, w centrum stawia się realizację celów socjalnych i społecznych.

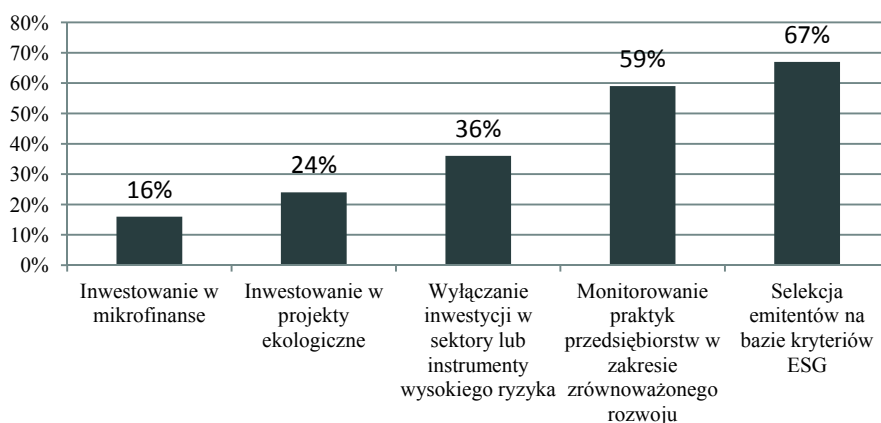
Pierwsza definicja, którą należy zaprezentować, pochodzi od Eurosif (*The European Sustainable Investment Forum*, Europejska Organizacja do spraw Zrównoważonego Inwestowania). Skrót SRI rozszyfrowywany jest jako *Sustainable and Responsible Investing*. SRI to szerokie pojęcie obejmujące zarówno etyczne inwestycje, odpowiedzialne inwestycje, zrównoważone inwestycje i wszelkie inne formy inwestowania, w ramach których inwestorzy łączą swoje cele finansowe z kwestiami związanymi ze środowiskiem, społeczeństwem i ładem korporacyjnym (ang. *Environmental, Social and Governance*, ESG). SRI wiąże cele finansowe inwestorów z ich zainteresowaniem aspektami społecznymi, środowiskowymi i etycznymi (ang. *Social, Environmental, Ethical*, SEE) oraz ładem korporacyjnym¹.

Część inwestorów odwołuje się jedynie do SEE jako czynników prawdopodobnie zmniejszających ryzyko inwestycyjne, inni przypisują do swoich inwestycji czynniki ESG. Obie postawy są istotne i mają znaczenie dla rozwoju SRI, gdyż opierają się na rosnącej świadomości inwestorów, przedsiębiorstw i rządów, co do wpływu ryzyk na długoterminowe rezultaty od zrównoważonego rozwoju do długookresowych wyników przedsiębiorstw.

Druga i trzecia definicja, które należy w tym miejscu przytoczyć wywodzą się od krajowych organizacji zrzeszonych w Eurosif. Obie definicje sprowadzają SRI do uwzględniania czynników społecznych, środowiskowych i etycznych. W definicji UKSIF (*UK Sustainable Investment and Finance Association*) akronim SRI jest skrótem

¹ European SRI Study 2012, Eurosif 2012, s. 9-12.

od *Socially Responsible Investment* i oznacza łączenie finansowych celów inwestorów z zainteresowaniem kwestiami społecznymi, środowiskowymi i etycznymi. W definicji Sweden's Forum For Sustainable Development, SRI to rodzaj inwestowania, które dodatkowo poza kryteriami finansowymi uwzględnia czynniki SEE w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnej². Najpopularniejsze kierunki etycznego inwestowania na rynku europejskim prezentuje wykres 1.

Wykres 1. Definicje integracji kryteriów ESG w zarządzaniu aktywami

Źródło: European Asset Owners: ESG Perceptions and Integration Practices, Novetic, December 2010, s. 6.

Powyższe różnice terminologiczne są przejawem rozwijania się społecznie odpowiedzialnego inwestowania jako metody inwestowania, stąd i definicje podlegają ewolucji i są niejednolite nawet na obszarze europejskim. Najpopularniejszym określeniem funkcjonującym na rynku brytyjskim jest inwestowanie etyczne. Dla kontrastu na rynku niemieckich inwestycji etycznych można wyodrębnić ich cztery segmenty, takie jak: fundusze środowiskowe, fundusze środowisko-technologia, fundusze zrównoważonego rozwoju czy fundusze społecznie odpowiedzialne³. Stąd też wiele prac przed instytucjami zrzeszającymi uczestników rynku SRI, aby ujednoczyć nazewnictwo. Będzie to miało istotne znaczenie w wymiarze rozwoju wiedzy o rynku, monitoringu tego rynku i porównywaniu rezultatów badań statystycznych z różnych obszarów geograficznych.

Główne europejskie społecznie odpowiedzialne strategie inwestycyjne

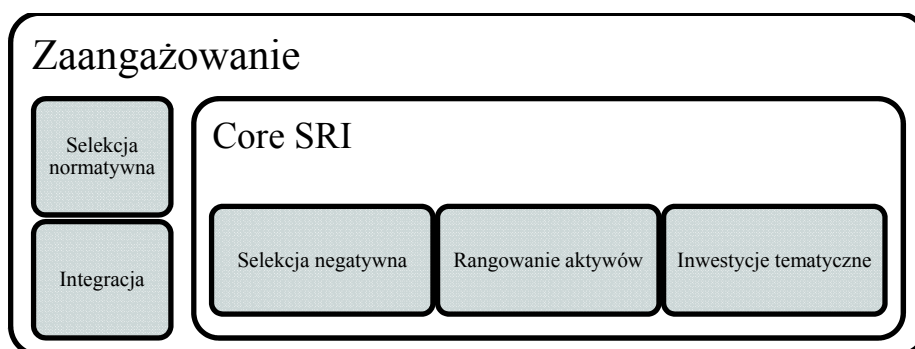
Europejskie strategie inwestycyjne podlegają klasyfikacji na strategie *Core SRI* and *Broad SRI* (rysunek 1). W ramach strategii *Core* wyodrębnia się selekcję negatywną, etyczne wykluczenia, rangowanie aktywów m.in. według reguły najlepsze w swojej klasie oraz fundusze tematyczne. *Broad SRI* obejmuje swoim zakresem *Core SRI*

² D. Micharikopoulos, F. Danalis: *Socially Responsible Investment Current State of Practices and Regulation in Selected UE Countries: Cyprus, Greece and The United Kingdom*, Athens 2010, s. 3.

³ A. Grygiel-Tomaszewska: *Kryteria SRI jako element analizy portfelowej funduszu inwestycyjnego*, „Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego”, z. 4/7, 2011, Sopot 2011, s. 57-58.

oraz strategię integracji czynników ESG, normatywną selekcję i zaangażowanie. Poniżej wymienione strategie zostaną poddane szczegółowej charakterystyce⁴.

Selekcja negatywna (*Ethical Exclusion*) jest wykluczeniem z portfela inwestycyjnego aktywów pochodzących z przedsiębiorstw, branż, a nawet krajów, których działalność budzi wątpliwości natury moralnej, np. przemysł zbrojeniowy, pornograficzny, tytoniowy, sprzeciw wobec testowania produktów na zwierzętach lub krajom łamiącym prawa człowieka. Lista negatywnych czynników, które będą eliminowały możliwość włączenia do inwestycji społecznie odpowiedzialnej dany rodzaj aktywa ulega ciąglemu rozszerzaniu.

Rysunek 1. Strategie Broad i Core SRI na rynku europejskich inwestycji społecznie odpowiedzialnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie European SRI Study 2012, Eurosif 2012.

Rangowanie aktywów polega na klasyfikacji aktywów finansowych pod względem oczekiwanej stopy zwrotu, z uwzględnieniem zaangażowania ich emitentów w koncepcje społecznie odpowiedzialnego inwestowania. Środki lokowane są w spółki, projekty, które osiągnęły najlepsze wyniki w danej kategorii. Podtypy tej strategii to: *Best-in-Class*, *best-in-universe*, *best-effort*. Z tymi strategiami powiązana jest inna, a mianowicie selekcja pozytywna (*Positive screens*), czyli aktywne poszukiwanie możliwości inwestycyjnych w produkt lub usługę, które są wynikiem społecznie odpowiedzialnego prowadzenia biznesu oraz w kolejnym kroku włączenie tych instrumentów do portfela inwestycyjnego.

Kolejnym rodzajem strategii *Core SRI* są portfele tematyczne (*Theme funds*). Dobór do portfela inwestycji zrównoważonych w tej strategii następuje gdy polityka inwestycyjna dotyczy wdrożenia któregośkolwiek wybranego czynnika ESG lub grupy tych czynników. Inwestycje tematyczne skoncentrowane są na współczesnych wyzwaniach cywilizacyjnych typu zmiany klimatyczne, ochrona zdrowia i efektywność energetyczna.

W ramach strategii typu *Broad SRI* należy mówić o wykluczaniu (*Simple Exclusion*, *Simple screening*), czyli eliminacji z inwestycji całych sektorów lub państw,

⁴ Charakterystyka strategii na podstawie: European SRI Study 2012, Eurosif 2012; European SRI Study 2010, Eurosif 2010; M. Czerwona: Inwestycje społecznie odpowiedzialne, w: J. Ostaszewski (red.), *Finanse*, Difin 2013, s. 572-574.

których działalność oceniana jest jako niezgodna z koncepcją SRI. Podtypem tej strategii jest selekcja oparta na normach (*Norm based screening*), która polega na wyborze inwestycji zgodnie z normami prawnymi i standardami międzynarodowymi.

Zaangażowanie (*Engagement*) jest strategią wymagającą od inwestora aktywności na polu komunikacji z przedsiębiorstwami i zarządzającymi aktywami, aby zmobilizować ich do podjęcia działań w obszarze odpowiedzialnego biznesu i inwestycji. Zmiana ich orientacji może jednak okazać się długookresowym procesem. Stąd istotne wykorzystywanie prawa głosu przez akcjonariuszy na walnych zgromadzeniach. Poprzez aktywny akcjonariat można wywierać wpływ na uwzględnianie w analizie finansowej czynników pozafinansowych, takich jak wpływ inwestycji na środowisko i społeczeństwo.

Integracja (*Integration*) oznacza wyraźne, celowe włączenie czynników ESG do standardowej analizy finansowej i oceny opłacalności inwestycji. Strategia zakłada, że uwzględnienie kryteriów wskazujących na społeczną odpowiedzialność inwestycji może mieć pozytywny wpływ na decyzje inwestycyjne, jak również stanowić o nieuwzględnianych dotychczas kategorii ryzyk.

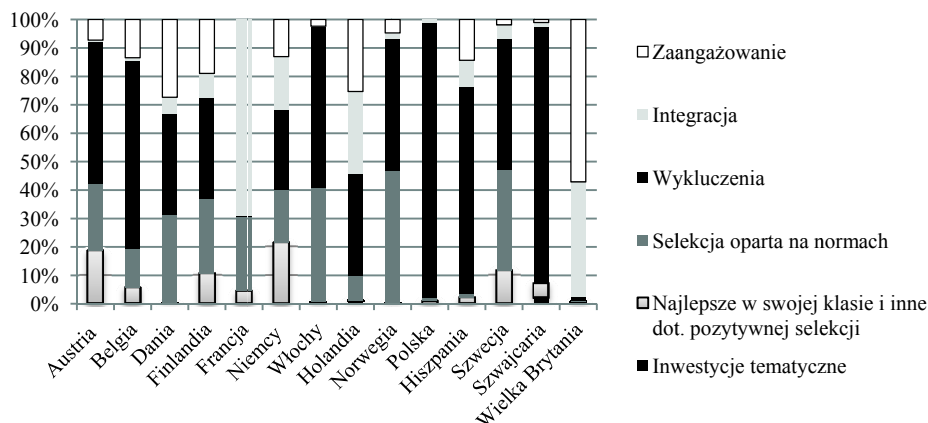
Osobną strategię SRI na ten moment, stanowi inwestowanie społeczne lub inaczej inwestowanie z wpływem, która została wyodrębniona po raz pierwszy w raporcie Eurosif z 2012r. Rezultatem takiego typu inwestycji, poza kilkuprocentową stopą zwrotu jest osiągnięcie pozytywnego wpływu społecznego lub środowiskowego. Podtypy tej strategii to mikrofinansowanie (*Microfinance*), inwestowanie w społeczności (*Community Investments*) oraz inwestowanie w przedsiębiorstwa społeczne. Według danych statystycznych Eurosif, 55% wszystkich inwestycji społecznych stanowi mikrofinansowanie, 18% przypada na inwestycje w społeczności, 19% to inwestowanie w przedsiębiorstwa społeczne, 8% - inne projekty⁵.

W związku z ewolucją samej idei SRI, jej rozpowszechnianiem i upowszechnianiem, zarówno w Europie, jak i na arenie międzynarodowej należy być świadomym ewolucji teoretycznej. Będzie ona wynikać, jak w przypadku inwestycji w społeczeństwo, z doświadczeń praktyki gospodarczej. Optyka SRI zmieniała się już w historii od etycznych inwestycji, poprzez uwzględnianie kryteriów ESG, a obecnie otwiera się szerzej na wpływ inwestycji na społeczeństwo.

Wybór odpowiedniej strategii nie jest zadaniem oczywistym, gdyż przenikają się wzajemnie i jednocześnie reprezentują różne drogi do tworzenia odpowiedzialnego portfela inwestycyjnego. Wybór efektywnej polityki inwestycyjnej warunkuje dostęp do informacji, jak raporty, indeksy SRI czy ratingi. Nie bez znaczenia dla popularyzacji społecznie odpowiedzialnego inwestowania jest wzrost świadomości społecznej, działalność organizacji pozarządowych, czy też tworzenie uwarunkowań prawnych na poziomie krajowych wytycznych, np. uregulowania dotyczące aktywizmu akcjonariuszy⁶.

⁵ European SRI Study 2012, Eurosif 2012, s. 23.

⁶ W. Rogowski, A. Ulianiuk: Społecznie odpowiedzialne inwestowanie SRI – próba charakterystyki, Część I, Czym jest społecznie odpowiedzialne inwestowanie (SRI)?, „Zeszyty Naukowe Kolegium Zarządzania i Finansów”, nr 112, Warszawa 2011, s. 106.

Wykres 2. Popularność strategii inwestycyjnej SRI w zależności od kraju w 2011r.

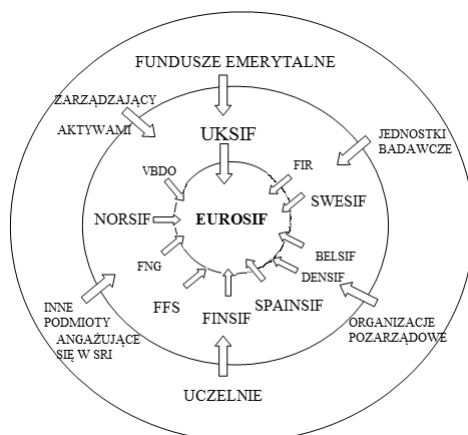
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurosif 2012.

Stopień rozwoju krajowych rynków SRI determinuje również rodzaj strategii inwestycyjnej, która wykorzystywana jest w praktyce inwestycyjnej. Na podstawie danych statystycznych można stwierdzić, że gros europejskiego rynku społecznie odpowiedzialnego inwestowania stanowią inwestycje realizowane zgodnie ze strategiami: wykluczania, zaangażowania i integracji. Strategia wykluczania jako najprostsza ze strategii przyjmuje się na rynkach SRI, będących w fazie początkowej, co najwyraźniej widach na przykładzie danych z polskiego rynku. Na rynkach najbardziej rozwiniętych (Francja, Wielka Brytania) przeważa strategia integracji i zaangażowania. Popularność poszczególnych strategii SRI przedstawia wykres 2.

Instytucjonalne otoczenie rynku społecznie odpowiedzialnego inwestowania w Europie

Eurosif jako europejski propagator SRI

Ogólnoeuropejską instytucją międzynarodową zajmującą się promowaniem idei społecznie odpowiedzialnego inwestowania i wspieraniem rozwoju rynku SRI jest Eurosif. Organizacja powstała w 2001r. i nie istniałaby gdyby nie wsparcie krajowych struktur SIF (ang. *Social Investment Forum*, SIF). To właśnie na poziomie krajowych organizacji na poziomie europejskim zrzeszane są wszystkie instytucje rynku finansowego oraz organizacje pozarządowe (NGO), uczelnie, jednostki badawcze zainteresowane kwestiami SRI. Obrazowo strukturę Eurosif przedstawia rysunek 2.

Rysunek 2. Otoczenie instytucjonalne Eurosif.
Źródło: opracowanie własne.

Krajami założycielskim Eurosif były fora z Francji (*Forum pour l'Investissement Responsable*, FIR), Holandii (*Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling*, VBDO), Niemiec⁷, Wielkiej Brytanii (*UK Sustainable Investment and Finance Association*, UKSIF) i Włoch (*Forum per la Finanza Sostenibile*, FFS). Obecnie zrzeszone w Eurosif są również Belgia (*Belsif*), Hiszpania (*Spainsif*), Szwecja (*Swesif*), Norwegia (*Norsif*), Dania (*Densif*), Finlandii (*Finsif*).

Wśród renomowanych instytucji finansowych, które są sygnatariuszami Eurosif, znajdują się m.in. FTSE Group, HSBC, KPMG, Nordea Investment Funds S.A., Pioneer Investment, Standard & Poor's Indices, Triodos Bank, Sarasin Bank, UBS, Union Investment, EIRIS, AXA Investment Managers, Bloomberg LP, BNP Paribas Asset Management. Grupę tworzą więc zarówno towarzystwa funduszy inwestycyjnych, spółki zarządzające aktywami, jak i banki.

Każda z instytucji będąca członkiem Eurosif może odnieść może szereg korzyści. Prezentowane są w trzech kategoriach⁸:

1) Wpływ na politykę Unii Europejskiej w temacie zrównoważonego i odpowiedzialnego inwestowania. Eurosif zapewnia aktualne informacje na temat stanu unijnego prawodawstwa w zakresie SRI oraz własne zaangażowanie w przedstawianie tych kwestii, dyskusję, udział w konsultacjach i pracach grup roboczych Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego. Tym samym Eurosif deklaruje aktywny lobbying w UE na rzecz rozwoju SRI.

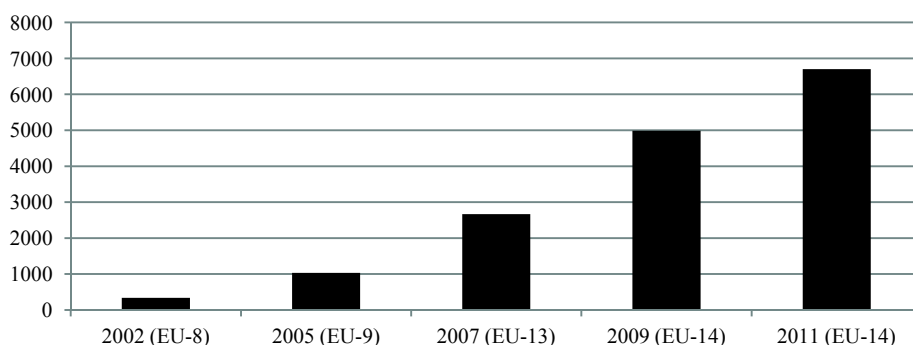
2) Dostęp do paneuropejskiego rynku badań nad SRI i ich rezultatów - członkowie SRI mają otwarty, bezpłatny dostęp do danych na temat rynku SRI, będących efektem prac Eurosif. Dotyczy to także pierwszeństwa poznania statystyk rynku przed ich oficjalną publikacją. Członkostwo umożliwia współtworzenie raportów tematycznych i prowadzenie badań przez członków forum.

⁷ Niemcy wraz z Szwajcarią i Austrią obecnie współtworzą Forum Nachhaltige Geldanlagen, FNG) e.V.

⁸ <http://www.eurosif.org/network/joining/membership-benefits> (data dostępu: 21.02.2014).

3) Promocja wizerunku, wymiana doświadczeń. Jednym ze sprzyjających umocnieniu wizerunku członków jest organizowanie przez Eurosif corocznych spotkań. Mają one służyć wymianie poglądów i doświadczeń na temat stanu i perspektywy rozwoju rynku społecznie odpowiedzialnych inwestycji.

Koszty członkostwa w Eurosif mają postać wymierną i dla instytucji finansowych, które pochodzą z krajów, w których funkcjonuje SIF wynosi 6 000 euro, natomiast spoza jest to koszt rzędu 9 000 euro. Dla organizacji pozarządowych stawki te mieszczą się pomiędzy 1000 euro a 1500 euro⁹.

Wykres 2. Wielkość rynku SRI w Europie w latach 2002-2011 w mld euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raport Eurosif.

Eurosif skupia swe działania na wielu obszarach, wpływając bezpośrednio (lobbying w UE) i pośrednio (badania i monitoring rynku, organizacja wydarzeń, tworzenie warunków dla komunikacji i wymiany doświadczeń) na rozwój i promocję społecznie odpowiedzialnego inwestowania w Europie. Prace te należy ocenić pozytywnie, gdyż obserwujemy dynamiczny wzrost rynku SRI, co przedstawia wykres 3. Umacnia się również przewaga europejskich SRI w strukturze globalnego rynku społecznie odpowiedzialnego inwestowania. Europejskie SRI stanowią 66% ogółu światowych inwestycji społecznie odpowiedzialnych, na drugim miejscu znajduje się rynek amerykański z 28% udziałem, 6% przypada na rynek w Japonii, Australii i Kanadzie¹⁰.

Czynnikiem warunkującym sukces działań Eurosif jest fakt łączenia ogólnoeuropejskich zagadnień społecznie odpowiedzialnego inwestowania z narodowymi właściwościami, wynikającymi z charakterystyki w strukturze i wielkości krajowych rynków finansowych, otoczenia prawnego oraz czynników kulturowych i środowiskowych w danym kraju¹¹. Takie mikroekonomiczne, regionalne podejście na poziomie europejskim sprzyja wymianie doświadczeń i budowy nowej rzeczywistości rynków finansowych, które stają się katalizatorem pozytywnych przemian, prowadzących do rozwoju rynku SRI.

⁹ <http://www.eurosif.org/network/joining/membership-fees> (data dostępu: 21.02.2014).

¹⁰ European SRI Study 2010, Eurosif 2010, s. 59.

¹¹ R. Sroka: Materiały wypracowane podczas prac Grupy Roboczej ds. Odpowiedzialnych Inwestycji, Pracodawcy RP, s. 11.

Działania Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju

Kwestie społecznej odpowiedzialności po raz pierwszy formalnie zostały ujęte przez Unię Europejską w *Zielonej Księdze Komisji Europejskiej* w 2001r. Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw (*Corporate Social Responsibility, CSR*) wyjaśniona została jako *konceptja, według której przedsiębiorstwa dobrowolnie uwzględniają aspekty społeczne i ekologiczne w swoich działaniach handlowych oraz w kontaktach ze swoimi interesariuszami*¹². Z punktu widzenia Unii Europejskiej istotną kwestią okazało się również zdefiniowanie odpowiedzialnych społecznie produktów finansowych, tworzenie których jest odpowiedzią na kierowanie inwestycji do przedsiębiorstw, które w procesie zarządzania uwzględniają pozytywne standardy społeczne i środowiskowe.

Pojęcie „odpowiedzialne społecznie produkty finansowe” oznacza wszelkie produkty i usługi oferowane przez sektor bankowości, ubezpieczeń i zarządzania inwestycjami, które są wynikiem starannego wyboru inwestycji zgodnie z odpowiednimi kryteriami (etycznymi, społecznymi, ekologicznymi oraz dotyczącymi zarządzania) oraz nie lekceważą ważnych kwestii związanych z ryzykiem czy rentownością¹³.

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny zwraca uwagę na szczególną funkcję inwestycji społecznie odpowiedzialnych, które w dużej mierze wspierają przedsiębiorstwa w ich drodze ku odpowiedzialnej działalności. Stąd też duże znaczenie przypisuje się kryteriom doboru inwestycji społecznie odpowiedzialnych. Należy postrzegać je jako dynamiczne, co oznacza, że lista wskaźników, zaprezentowana w tabeli 1. pozostaje otwarta i może być rozszerzana i poddawana uszczegółowieniu¹⁴.

Unia Europejska bardzo pozytywnie odnosi się do inicjatyw Eurosif oraz jej krajowych odpowiedników. Prace tych dwóch instytucji na rzecz rozwoju społecznie odpowiedzialnego inwestowania należy uznać za potrzebne, gdyż kooperacja ta służy rynkowi.

Tabela 1. Kryteria wykluczające i pozytywne podstawą strategii inwestycyjnych.

Kryteria wykluczające	Kryteria pozytywne
Broń i uzbrojenie	Równość szans
Testy na zwierzętach	Zagospodarowanie odpadów (recykling)
Wyzysk w krajach trzeciego świata	Oszczędność energii i zasobów naturalnych
Zanieczyszczenie	Przejrzystość informacji
Manipulacje genetyczne	Solidarne zaangażowanie na rzecz społeczeństwa
Pornografia, tytoń i alkohol	Wspieranie szkoleń i kształcenia
Degradacja środowiska	Normalizacja produktów

Źródło: Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego... op. cit., s. 3.

¹² Green Paper for Promoting an European Framework for Corporate Social Responsibility, Commission of the European Communities, Bruksela 2001.

¹³ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie odpowiedzialnych społecznie produktów finansowych (opinia z inicjatywy własnej), Dziennik Urzędowy UE, (2011/C 21/06), Bruksela 2011, s. 1-2.

¹⁴ Ibidem, s. 3.

Kontynuacją dla obranego kierunku Europy społecznie odpowiedzialnej są zapisy *Strategii Europa 2020*¹⁵, w której centrum znajduje się koncepcja zrównoważonego rozwoju. Skupia się ona na upowszechnianiu odnawialnych źródeł energii, wdrażaniu ekoinnowacji, rozwoju unijnych gospodarek w kierunku sektorów wdrażających technologie przyjazne środowisku i „zazieleniających” PKB.

Unia Europejska wyraża jednocześnie swoje zainteresowanie poszukiwaniem rozwiązań prowadzących do efektywnego i zrównoważonego systemu finansowego. Tym samym CSR i SRI stają się ważną częścią unijnej strategii wychodzenia z kryzysu¹⁶. Nie można też nie zgodzić się z opinią, iż *Europa, przy wiodącej roli Unii Europejskiej, powinna stać się źródłem oświecenia państw i narodów, które prócz dążenia do dobrobytu, działać powinny konsekwentnie i zdecydowanie w kierunku poszanowania ludzkiej godności, wolności i praworządności w duchu społecznej odpowiedzialności*¹⁷.

Podsumowanie

Finansiści ciągle w pogoni za zyskiem. Tego stwierdzenia nie można uznać już za aktualne. Poza korzyściami wymiernymi, poszukują prospołecznych, ekologicznych, etycznych inicjatyw, w które to zainwestują swój lub powierzony im w zarządzanie kapitał. W ten sposób, chcąc nie chcąc, oprócz wartości ekonomicznej mogą uzyskać pozafinansową jakość w postaci: ochrony środowiska czy przestrzegania praw pracowniczych.

To nastawienie do nowych strategii inwestowania uwidacznia się w obserwowanym dynamicznym rozwoju rynku inwestowania społecznie odpowiedzialnego w Europie. Szereg inicjatyw na szczeblu unijnym, jak i organizacji krajowych, nad którymi wiodącą rolę pełni Eurosif, podejmowanych jest dla upowszechnienia pojęcia SRI oraz strategii inwestycyjnych. Eurosif zajmuje się nie tylko promocją SRI, ale łączy instytucje finansowe i podmioty pozafinansowe dostarczając wyników badań, będących wytyczną o stanie i perspektywach rozwoju europejskiego rynku SRI.

Liczne czynniki polityczne, kulturowe i ekonomiczne różnicują Europę, ale pogłębiająca się od ponad półwiecza integracja powinna sprzyjać utrzymaniu pozycji lidera społecznie odpowiedzialnych inwestycji na świecie. I jeśli posłużyć się myślą M. Friedmana, że to na jednostkach spoczywa odpowiedzialność społeczna, to kto jak nie Europejczycy mają być przykładem dla przedsiębiorców, interesariuszy i inwestorów z całego świata, jak łączyć z sukcesem kwestie dbałości o środowisko i społeczeństwo z dodatnimi wynikami ekonomicznymi. Z dużym zainteresowaniem należy przyglądać się społecznie odpowiedzialnemu inwestowaniu - nowemu europejskiemu kierunkowi inwestycyjnemu.

¹⁵ Do priorytetów *Strategii Europa 2020* należy zaliczyć rozwój inteligentny, rozwój zrównoważony i rozwój sprzyjający integracji społecznej.

¹⁶ B. Ryszawska-Grzeszczak: Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw i inwestorów jako element europejskiej strategii wychodzenia z kryzysu, w: *Finanse w niestabilnym otoczeniu – dylematy i wyzwania. Rynki finansowe*, red. J. Harasin, J. Cichy, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, Katowice 2012, s. 202-210.

¹⁷ K. Dziworska, A. Górczyńska: Społeczna odpowiedzialność w gospodarce – mit czy rzeczywistość?, „Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego”, z. 4/7, 2011, Sopot 2011, s. 16.

Literatura

1. Czerwonka M.: Inwestycje społecznie odpowiedzialne, w: J. Ostaszewski (red.), *Finanse*, Difin 2013.
2. Dziworska K., Górczyńska A.: Społeczna odpowiedzialność w gospodarce – mit czy rzeczywistość?, „Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego”, z. 4/7, 2011, Sopot 2011.
3. European Asset Owners: ESG Perceptions and Integration Practices, Novetic, December 2010.
4. European SRI Study 2010, Eurosif 2010.
5. European SRI Study 2012, Eurosif 2012.
6. Eurosif, <http://www.eurosif.org/network/joining/membership-benefits> (data dostępu: 21.02.2014).
7. Eurosif, <http://www.eurosif.org/network/joining/membership-fees> (data dostępu: 21.02.2014).
8. Green Paper for Promoting an European Framework for Corporate Social Responsibility, Commission of the European Communities, Bruksela 2001.
9. Grygiel-Tomaszewska A.: Kryteria SRI jako element analizy portfelowej funduszu inwestycyjnego, „Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego”, z. 4/7, 2011, Sopot 2011.
10. Micharikopoulos D., Danalis F.: Socially Responsible Investment Current State of Practices and Regulation in Selected UE Countries: Cyprus, Greece and The United Kingdom, Athens 2010.
11. Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie odpowiedzialnych społecznie produktów finansowych (opinia z inicjatywy własnej), Dziennik Urzędowy UE, (2011/C 21/06), Bruksela 2011, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:021:0033:0038:PL:PDF> (data dostępu: 21.02.2014).
12. Rogowski W., Ulianiuk A.: Społecznie odpowiedzialne inwestowanie SRI – próba charakterystyki, Część I, Czym jest społecznie odpowiedzialne inwestowanie (SRI)?, „Zeszyty Naukowe Kolegium Zarządzania i Finansów”, nr 112, Warszawa 2011.
13. Ryszawska-Grzeszczak B.: Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw i inwestorów jako element europejskiej strategii wychodzenia z kryzysu, w: *Finanse w niestabilnym otoczeniu – dylematy i wyzwania. Rynki finansowe*, red. J. Harasin, J. Cichy, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, Katowice 2012.
14. Sroka R.: Materiały wypracowane podczas prac Grupy Roboczej ds. Odpowiedzialnych Inwestycji, Pracodawcy RP.

Summary

The main goal of the article is to present the general characteristic of socially responsible investment on European market. The paper is based on the polish and international literature and statistical data from publications Eurosif and Novetic.

First part of the article discusses the definitions and main investment strategies of that form of investment. The analysis is based on different definitions of the term "SRI" offered by literature. Most of all, SRI include environment, social and governance criteria in the investment decision-making process.

In the second part special attention was devoted to institutional background SRI market in Europe. The European Union and the Eurosif play significant role in promoting the idea of socially responsible investment and supporting development of this financial market segment. Integral part of the paper are statistic data from SRI

market. Research results allow to claim that the European SRI market have a growth potential in the future and Europe can become world leader socially responsible investment in long-term perspective.

Keywords: SRI, socially responsible investment, Europe

Informacja o Autorze:

mgr Justyna Klobukowska
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
ul. Traugutta 8, 87-600 Lipno
e-mail: j.klobukowska@prokonto.pl